1949 m. rugsėjo 28 d. Šakių aps. Jankų vls. (dabar – Kazlų Rūdos r. sav.) Viliūšių k. apylinkių miške MGB vidaus kariuomenės 353-iojo šaulių pulko kareiviai ir stribai surengė 10 pasalų, siekdami sunaikinti Tauro apygardos štabą. Patekęs į pasalą buvo sunkiai sužeistas ir nusišovė Tauro apygardos vadas **Aleksandras Antanas Grybinas-*Faustas*.**

Pietų Lietuvos partizanų sritis, Atlasas: Dainavos ir Tauro apygardos,
Vilnius: LGGRTC, 2008, p. 144.

ALEKSANDRAS ANTANAS GRYBINAS-*FAUSTAS*

1920 09 20–1949 09 28

Aleksandras Antanas Grybinas gimė 1920 m. rugsėjo 20 d. Šakių aps. Lukšių vls. Lukšių k. pradžios mokyklos mokytojo Antano Grybino ir Onos Naujokaitės-Grybinienės šeimoje. Kartu augo seserys Zofija (g. 1913 m.) ir Stasė (g. 1914 m.), broliai Vytautas (g. 1919 m.) ir Zigmas (g. 1923 m.).

Tėvas, siekdamas vaikus išmokslinti, prie pat Šakių esančiame Giedručių k. 0,5 ha sklype pastatė namą, kad vaikai galėtų gyventi ir mokytis Šakiuose. 1928 m. A. A Grybinas pradėjo lankyti Lukšių pradžios mokyklą. 1931 m. birželio 20 d. įstojo mokytis į privačią Šakių „Žiburio“ gimnaziją, kurią baigė 1939 m. Tų pačių metų rugsėjo 1 d. įstojo į Marijampolės valstybinės mokytojų seminarijos trečią kursą. Buvo Skautų organizacijos ir Lietuvos šaulių sąjungos narys.

1940 m. lapkričio 6 d., pirmosios sovietų okupacijos metu, Marijampolėje buvo suimtas, tačiau netrukus paleistas. 1941 m. jam baigus Marijampolės mokytojų seminariją, rugpjūčio 21 d. buvo išduotas atestatas, suteikiantis pradžios mokyklos jaunesniojo mokytojo vardą.

Nuo 1941 m. rugsėjo 1 d. mokytojavo Kulokų (Marijampolės aps. Liudvinavo vls.), nuo gruodžio 1 d. – Liudvinavo pradžios mokyklose. 1942 m. rugsėjo 17 d. buvo paskirtas į S. Kalvarijos progimnaziją jaunesniuoju mokytoju, tačiau į tarnybą neatvyko. Slapstėsi nuo mobilizacijos į vokiečių kariuomenę. 1943–1944 m. aplinkiniuose miškuose pradėjus siautėti raudoniesiems diversantams, kartu su broliu Zigmu įstojo į Lukšių savigynos būrį, o 1944 m. balandžio 2 d. – į Lietuvos vietinės rinktinės Mokomojo bataliono Marijampolėje 3-iąją kuopą.

1944 m., artėjant frontui, A. A. Grybinas pasitraukė į Vakarus. Buvo mobilizuotas į vokiečių kariuomenę ir pasiųstas į frontą, kur sulaukė karo pabaigos. Mėgino pereiti į amerikiečių okupacinę zoną, tačiau buvo grąžintas. 1945 m. jis grįžo į Lietuvą, į Šakių aps. Karčrūdės k., kur mokytojavo jo tėvas. Vengdamas suėmimo, žiemą slapstėsi, o 1945 m. pabaigoje pasitraukė pas partizanus į Kazlų Rūdos miškus.

A. A. Grybinas dalyvavo kuriant Žalgirio rinktinę, dirbo jos štabe. Nuo 1946 m. birželio 12 d. buvo paskirtas Tauro apygardos Žalgirio rinktinės vado Jurgio Ilgūno-*Šarūno* adjutantu, 1947 m. gegužės 12 d. – rinktinės Žvalgybos, vėliau – rinktinės štabo Spaudos ir informacijos skyriaus, o 1948 m. gegužės 5 d. – Žalgirio rinktinės štabo viršininku.

1948 m. rugpjūčio 10 d. žuvus Tauro apygardos vadui ltn. Jonui Petrui Aleščikui-*Rymantui*, nuo spalio 8 d. A. A. Grybinas laikinai ėjo apygardos vado pareigas. 1948 m. gruodžio 15 d. tapo Tauro apygardos penktuoju vadu ir pirmuoju civiliu, ėjusiu šias pareigas. Dėl sumanumo ir tauraus būdo buvo įgijęs didelį partizanų vadovybės ir kovotojų pasitikėjimą. Tai buvo itin sunkus metas Tauro apygardos partizanams: žuvo daug partizanų vadų, visi Bendrojo demokratinio pasipriešinimo sąjūdžio (BDPS) prezidiumo nariai.

1948 m. spalio 20 d. Tauro apygardos Geležinio Vilko rinktinės vadavietėje jis susitiko su Dainavos apygardos vado Adolfo Ramanausko-*Vanago* įgaliotiniu Dzūkų rinktinės vadu Sergijumi Staniškiu-*Litu*. Susitikimo metu buvo nutarta Pietų Lietuvos (Nemuno) partizanų srities vadu laikinai paskirti Dainavos apygardos vadą Adolfą Ramanauską-*Vanagą*.

Tuo metu vyriausioji Lietuvos partizanų vadovybė buvo atkuriama Žemaitijoje. 1948 m. lapkritį, siekiant suderinti partizanų veiksmus ir aptarti vienos partizanų vadovybės sudarymo klausimus, A. A. Grybinas-*Faustas* kartu su A. Ramanausku iškeliavo į Žemaitiją. 1949 m. pradžioje jie pasiekė Vakarų Lietuvos srities partizanų veikimo teritoriją ir susisiekė su ten buvusiu atkurto BDPS Prezidiumo pirmininku Jonu Žemaičiu-*Vytautu*.

1949 m. vasario 10–20 d., kaip Tauro apygardos atstovas, Radviliškio aps. Grinkiškio vls. Minaičių k. Miknių sodyboje įrengtame bunkeryje dalyvavo visos Lietuvos partizanų apygardų vadų ir jų atstovų suvažiavime, kuriame buvo įkurtas Lietuvos laisvės kovos sąjūdis (LLKS), kartu su kitais partizanų vadais pasirašė LLKS Tarybos Vasario 16 d. Deklaraciją ir priėmė svarbiausius naujosios organizacijos dokumentus.

Tauro apygardos Žalgirio rinktinės štabo viršininkas, apygardos vado adjutantas Pranas Runas-*Daugirdas, Algirdas* (kairėje) ir apygardos vadas A. A. Grybinas-*Faustas* (dešinėje). *Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių*

Pietų Lietuvos (Nemuno) ir Vakarų Lietuvos (Jūros) partizanų sričių vadovybės susitikimas. 1949 m. vasario mėn. Pirmoje eilėje trečias iš kairės – Nemuno srities vadas A. Ramanauskas-*Vanagas*. Antroje eilėje iš kairės ketvirtas – Urbantas Dailidė-*Tauras*, penktas – Tauro apygardos vadas A. A. Grybinas-*Faustas*, septintas – Jūros srities štabo viršininkas Vytautas Gužas-*Kardas*. Kiti neatpažinti. *Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių*

1949 m. vasario 16 d. A. A. Grybinui buvo suteiktas partizanų kapitono laipsnis.

1949 m. kovo pabaigoje, grįžęs iš Lietuvos partizanų vadų suvažiavimo, pakeitė Tauro apygardos organizacinę struktūrą: rinktinių kuopas ir būrius pertvarkė į tėvūnijas ir kartu pakeitė vidaus valdymo struktūras, išformavo Kęstučio ir Birutės rinktines, nes buvo sumažėjęs jų partizanų skaičius. Po struktūrinių reformų Tauro apygardoje liko trys rinktinės – Žalgirio, Vytauto ir Geležinio Vilko.

1949 m. birželio 16 d. LLKS Tarybos prezidiumo nutarimu A. A. Grybinas apdovanotas 2-ojo laipsnio Laisvės kovos kryžiumi (su kardais).

1949 m. rugsėjo 28-osios naktį Šakių aps. Jankų vls. Viliūšių k. apylinkių Šunkarių miško palaukėje, grįždamas iš Tauro apygardos Vytauto rinktinės, pateko į MGB vidaus kariuomenės 353-iojo šaulių pulko kareivių ir stribų pasalą. Jo palyda pasitraukė, o pats *Faustas* per susišaudymą buvo sunkiai sužeistas. Jam pavyko pasitraukti į netoliese esantį savo bunkerį. Sunaikinęs su savimi turėtus dokumentus, nusišovė.

Žuvusiojo palaikai niekinti Jankuose, vėliau nuvežti į Karčrūdę, Lukšius, Šakius. Užkasimo vieta neišaiškinta.

1997 m. gruodžio 22 d. A. A. Grybinui suteiktas kario savanorio statusas, Lietuvos Respublikos Prezidento 1998 m. gegužės 19 d. dekretais jam suteiktas Vyčio kryžiaus 2-ojo laipsnio ordinas (dabar – Vyčio kryžiaus ordino Komandoro didysis kryžius) ir pulkininko laipsnis (po mirties).

Kryžius 1949 m. rugsėjo 28 d. šioje vietoje žuvusiam LLKS Tarybos nariui, LLKS Tarybos 1949 m. vasario 16 d. deklaracijos signatarui, Tauro apygardos vadui A. A. Grybinui-*Faustui* atminti. Kazlų Rūdos sav. Kazlų Rūdos regioninio padalinio Novos girininkijos Padegėlinių miško 50 kvart. 23 sklypas. Bendras kryžiaus ir atminimo lentos vaizdas. Atidengtas 1995 m. LPKTS Šakių skyriaus rūpesčiu. J. Vaitkaus nuotr., 2005 m.

Paminklas šioje vietoje niekintam 1949 m. rugsėjo 28 d. žuvusiam LLKS Tarybos nariui, LLKS Tarybos 1949 m. vasario 16 d. deklaracijos signatarui, Tauro apygardos vadui A. A. Grybinui-*Faustui* atminti. Šakių r. Lukšių sen. Lukšių mstl. Gazonas tarp Lukšių Šv. Juozapo bažnyčios šventoriaus pietinės sienos ir A. Tatarės g. Bendras paminklo ir atminimo lentos vaizdas. Aut. skulptorius Vidas Cikana ir kalvis Vytautas Jarutis. Pastatytas 1989 m. R. Trimonienės nuotr., 2009 m.

Parengė Rūta Trimonienė